

ยุทธศาสตร์เศรษฐกิจก้าวกระโดด จังหวัดชายแดนใต้

กรุงเทพธุรกิจ

ดร.แดน มองต่างแดน

● ศ.ดร.เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์

นักวิชาการอาวุโส มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด

ประธานสถาบันอนาคตศึกษาเพื่อการพัฒนา (IFD)

kriengsak@kriengsak.com, [http:// www.kriengsak.com](http://www.kriengsak.com)

เดือนก.พ.ที่ผ่านมา
ผมได้รับเชิญจากศูนย์
อำนวยการบริหารจังหวัด
ชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.)

ให้ไปบรรยาย เรื่อง “การเชื่อมโยงเศรษฐกิจ
จังหวัดชายแดนภาคใต้กับเศรษฐกิจโลก”
ที่ จ.ยะลา

ในการบรรยายนี้ ผมได้เสนอแนวทาง
การพัฒนาเศรษฐกิจจังหวัดชายแดนใต้แบบ
ก้าวกระโดด ด้วยยุทธศาสตร์ที่ผมให้ชื่อว่า
“Deep South, Deep North Global Link”

แนวคิดของยุทธศาสตร์นี้คือ การสร้าง
ความเชื่อมโยงระหว่างเศรษฐกิจจังหวัด
ชายแดนใต้ (Deep South) กับ เศรษฐกิจ
3 รัฐ ภาคเหนือของมาเลเซีย (Deep North
Malaysia) และทำให้การเชื่อมโยงระหว่าง
2 พื้นที่ สนับสนุนให้เกิดการเชื่อมโยงกับ
เศรษฐกิจโลก (Global Link)

วัตถุประสงค์สำคัญของยุทธศาสตร์
นี้ คือ การนำเศรษฐกิจจังหวัดชายแดนใต้

เข้าเป็นส่วนหนึ่งของห่วงโซ่อุปทานของโลก
ซึ่งจะทำให้เศรษฐกิจจังหวัดชายแดนใต้
มีโอกาสเติบโตอย่างก้าวกระโดดไปพร้อมกับ
การขยายตัวของเศรษฐกิจโลก

เหตุผลของการกำหนดยุทธศาสตร์นี้คือ
การที่ จังหวัดชายแดนใต้มีพรมแดนติดกับ
ภาคเหนือของมาเลเซีย โดยเป็นชายแดนที่มี
มูลค่าการค้าสูงที่สุด เมื่อเทียบกับชายแดนไทย
กับประเทศอื่นๆ ซึ่งสะท้อนถึงความสัมพันธ์
ทางเศรษฐกิจที่มีอยู่เป็นทุนเดิมอยู่แล้ว

จังหวัดชายแดนใต้และภาคเหนือ
ของมาเลเซีย มีความคล้ายคลึงกันของ
วัฒนธรรม ภาษา และความเชื่อ และมีการ
ติดต่อและไปมาหาสู่กันระหว่างประชาชน
ของทั้งสองประเทศอย่างเป็นปกติ ความ
เชื่อมโยงระหว่างประชาชนจะเป็นพื้นฐาน
ที่ดีในการสร้างความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจ
ระหว่างกัน

นอกจากนี้ จังหวัดชายแดนใต้มีตำแหน่ง
ที่ตั้งที่เป็นยุทธศาสตร์ของภูมิภาค กล่าวคือ

อยู่ใกล้ช่องแคบมะละกาซึ่งเป็นเส้นทาง
เดินเรือสมุทรที่คับคั่งที่สุดในโลก และอยู่
ระหว่างมหาอำนาจทางเศรษฐกิจในอนาคต
คือ จีนและอินเดีย ซึ่งทำให้มีแนวโน้มที่
การค้าและการขนส่งสินค้าในภูมิภาคนี้
จะขยายตัวมากขึ้น

ยิ่งไปกว่านั้น พื้นที่จังหวัดชายแดนใต้
ยังอาจได้ประโยชน์จากความพยายามสร้าง
ความเชื่อมโยงระหว่างประเทศ โดยเฉพาะ
จากความริเริ่ม “หนึ่งแถบ หนึ่งเส้นทาง” ของจีน
และแผนแม่บทความเชื่อมโยงระหว่างกัน
ในอาเซียน (ASEAN Connectivity)

อย่างไรก็ดี อุปสรรคสำคัญของการ
เชื่อมโยงจังหวัดชายแดนใต้กับเศรษฐกิจโลก
คือการขาดท่าเรือน้ำลึกที่มีศักยภาพเพียงพอ
ในภาคใต้ โดยเฉพาะท่าเรือฝั่งอันดามันที่มี
ขนาดเล็ก และเป็นเพียงท่าเรือย่อย (feeder)
ที่ทำหน้าที่ขนถ่ายสินค้าไปยังท่าเรือหลัก
ในมาเลเซียและสิงคโปร์ ทำให้สินค้าจาก
ภาคใต้ส่งออกโดยใช้ท่าเรือไทยเพียง 35% แต่การ
ส่งออกผ่านชายแดนไปมาเลเซียสูงถึง 65%

แม้รัฐบาลไทยมีโครงการพัฒนา
โครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่ภาคใต้
เป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะโครงการ
ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ หรือ SEC
(Southern Economic Corridor) ซึ่งมี
แผนก่อสร้างท่าเรือน้ำลึกที่จังหวัดระนอง

และชุมพร รวมทั้งสร้างแลนด์บริดจ์หรือเส้นทางเชื่อมโยงระหว่างท่าเรือทั้งสองแห่ง แต่โครงการ SEC อยู่ไกลจากพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้มากถึง 600 กิโลเมตร

ผมจึงเสนอว่า จังหวัดชายแดนใต้ควรใช้จุดแข็งด้านตำแหน่งที่ตั้งและความใกล้ชิดทางวัฒนธรรม เพื่อสร้างความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจกับภาคเหนือของมาเลเซีย และร่วมกันพัฒนาพื้นที่นี้ให้เป็นส่วนหนึ่งของเส้นทางการขนส่ง โลจิสติกส์ และการค้าระหว่างประเทศ โดยผมมีข้อเสนอดังต่อไปนี้

ประการแรก การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานสำหรับการเชื่อมต่อ เพื่ออำนวยความสะดวก

สะดวกในการเชื่อมต่อจังหวัดชายแดนใต้กับพื้นที่อื่นๆ ทั้งการเชื่อมต่อกับจังหวัดอื่นๆ ของประเทศ การเชื่อมต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน และการเชื่อมต่อระหว่างฝั่งอ่าวไทยและอันดามัน

ตัวอย่างโครงการที่ผมเห็นว่า เราควรพิจารณาเพื่อผลักดันให้เกิดขึ้น คือ การร่วมมือกับมาเลเซียเพื่อรื้อฟื้นเส้นทางรถไฟสุไหงโกลิก-ปาเสมัส ในรัฐกลันตันของมาเลเซีย (ระยะทาง 20 กิโลเมตร) เนื่องจากประเทศไทยยังไม่มีเส้นทางรถไฟเชื่อมกับภาคตะวันออกของมาเลเซีย ในขณะที่พื้นที่ภาคเหนือของมาเลเซียก็ไม่มีเส้นทางรถไฟเชื่อมระหว่างฝั่งตะวันออกและตะวันตก เพราะมีเทือกเขาสูงคั่นตรงกลาง

อีกโครงการหนึ่ง คือ การเชื่อมโยงระหว่างท่าเรือปีนังและท่าเรือสงขลา เพราะสินค้าจากภาคใต้ถึงร้อยละ 65 ส่งออกผ่านชายแดนไปยังมาเลเซียอยู่แล้ว ในขณะที่ท่าเรือสงขลาเป็นเส้นทางออกสู่อ่าวไทยที่สั้นที่สุด สำหรับสินค้าจากภาคตะวันตกเฉียงเหนือของมาเลเซีย โครงการนี้น่าจะช่วยอำนวยความสะดวกในการส่งออกสินค้าจากทั้งสองพื้นที่ และจะกลายเป็นแลนด์บริดจ์ที่เชื่อมโยงเส้นทางการค้าของโลก

ประการที่สอง การพัฒนาประสิทธิภาพการผ่านแดน เพื่ออำนวยความสะดวกในการขนส่งสินค้าข้ามพรมแดนไทย-มาเลเซีย ทั้งสินค้าส่งออกระหว่างไทยกับมาเลเซีย สินค้าจากประเทศที่สามที่ส่งผ่านไทยไปยังมาเลเซีย และผ่านมาเลเซียมายังไทย รวมทั้งสินค้าที่ส่งจากประเทศที่สามผ่านไทยและมาเลเซียไปยังประเทศที่สี่

ประเทศไทยควรร่วมมือกับมาเลเซียในการพัฒนาประสิทธิภาพการผ่านแดน เช่น การพัฒนากฎระเบียบมาตรฐานด้านศุลกากร เพื่อเอื้อให้กระบวนการผ่านแดนรวดเร็วและไม่ซับซ้อน การลดขั้นตอนด้านศุลกากรสำหรับสินค้าที่ขนส่งผ่านไปยังประเทศที่สาม และสี่ การเจรจาเปิดเสรีเพื่อลดข้อจำกัดด้านการค้าและการลงทุนระหว่างกัน เป็นต้น

ประการที่สาม การเชื่อมโยงเส้นทางทางท่องเที่ยว เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดชายแดนใต้และผลักดันให้แหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้เป็นส่วนหนึ่งของเส้นทางการท่องเที่ยวของ

นักท่องเที่ยวทั้งในและต่างประเทศ

ตัวอย่างมาตรการเชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยวจังหวัดชายแดนใต้ได้แก่ การร่วมมือพัฒนาเส้นทางและส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดชายแดนใต้กับรัฐภาคเหนือของมาเลเซีย การพัฒนาเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยว จังหวัดชายแดนใต้เชื่อมต่อกับภูเก็ตและหาดใหญ่ และเชื่อมต่อกับปีนังและลังกาวี เป็นต้น

ประการที่สี่ การพัฒนาธุรกิจให้มีศักยภาพเชื่อมต่อกับโลก โดยการส่งเสริมธุรกิจใหม่หรือ startup ที่เป็นแนวโน้มของโลก โดยเฉพาะธุรกิจด้านเทคโนโลยี การสร้างธุรกิจที่เป็นตัวเชื่อมระหว่างเศรษฐกิจท้องถิ่นกับตลาดโลก โดยเฉพาะธุรกิจด้านการตลาด เพื่อช่วยนำผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นไปสู่ตลาดโลก หรือช่วยทำตลาดออนไลน์ให้กับผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น

ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องควรสนับสนุนผู้ประกอบการในจังหวัดชายแดนใต้ให้มีความสามารถในการดำเนินธุรกิจระหว่างประเทศ อาทิ การเรียนรู้วิธีการใช้ประโยชน์จากข้อตกลงการค้าระหว่างประเทศ การยกระดับการผลิตและผลิตภัณฑ์ให้มีมาตรฐาน การพัฒนาธุรกิจให้เป็นสากลสามารถทำธุรกิจระหว่างประเทศได้

ตลอดจนการอำนวยความสะดวกในการแสวงหาคู่ค้าหรือพันธมิตรทางธุรกิจ เช่น การจัดแสดงสินค้าและการจับคู่ธุรกิจ การนำสินค้าท้องถิ่นไปแสดงและจำหน่ายในพื้นที่ที่มีชาวต่างชาติจำนวนมาก(เช่น หาดใหญ่ และภูเก็ต) การร่วมมือกับธุรกิจ

ค้าปลีกและธุรกิจอีคอมเมิร์ซในการจำหน่ายและกระจายสินค้าในต่างประเทศ เป็นต้น

การพัฒนาเศรษฐกิจชายแดนภาคใต้ต้องพัฒนาครบ คน ระบบ และบริบท ภาครัฐมีความพยายามที่ดีในการสร้างบริบท ซึ่งเป็นเหมือนถนนที่เชื่อมเศรษฐกิจท้องถิ่นกับเศรษฐกิจโลก

แต่เรายังต้องการรถยนต์ (ธุรกิจ) ที่มีสมรรถนะเหมาะสมกับการขับขึ้นในบริบทใหม่ และต้องการคนขับ (ผู้ประกอบการ) ที่เชี่ยวชาญในการขับขึ้นด้วย เพื่อเป็นหัวหมู่ในการพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นของจังหวัดชายแดนใต้ให้แข่งขันในเวทีโลกได้